

Paltamon perusopetuksen valmistavan opetuksen opetus-suunnitelman perusteet 2022

päivitetty 1.8.2026 lainsäädännön mukaiseksi

Sisälllys

1 Perusopetukseen valmistavan opetuksen lähtökohdat.....	2
2 Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma	5
3 Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	6
3.1 Yleiset tavoitteet ja yhteistyö esi- ja perusopetuksen kanssa.....	6
3.2 Kielenopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt.....	8
3.2.1 Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus	8
3.2.2 Oppilaan oma äidinkieli	10
3.2.3 Muut kielet.....	10
3.2.4 Luku- ja kirjoitustaidottomien oppilaiden huomioiminen Paltamon kunnassa	11
3.3 Muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	11
4 Toimintakulttuuri.....	12
4.1 Oppimisympäristöt ja työtavat.....	12
4.2 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet	13
5 Oppilaan hyvinvointi sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuki.....	15
5.1 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen	15
5.1.1 Kodin ja koulun yhteistyö	16
5.1.2 Oppilashuolto	16
5.1.3 Oppilaanohjaus.....	18
5.1.4 Suunnitelma kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.....	18
5.2 Valmistavan opetuksen järjestäminen Paltamon kunnassa.....	20
5.3 Perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus.....	21
5.3.1 Opetuksen eriyttäminen.....	22
6 Oppilaan oman opinto-ohjelman laatiminen ja oppilaan arviointi	23
7 Todistukset.....	24
8 Perusopetuksen oppimäärään sisältyvien opintojen suorittaminen valmistavan opetuksen aikana	24

1 Perusopetukseen valmistavan opetuksen lähtökohdat

Perusopetuslaissa säädetään maahanmuuttajille järjestettävästä perusopetukseen valmistavasta opetuksesta. Perusopetuslain 5 §:n mukaan kunta voi järjestää maahanmuuttajille perusopetukseen valmistavaa opetusta. Perusopetukseen valmistavan opetuksen järjestäminen on kunnalle vapaaehtoista. Oppivelvollisuuslain mukaan oppivelvollinen voi osallistua myös perusopetuslain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuun perusopetukseen valmistavaan opetukseen.

Lailla perusopetuslain muuttamisesta (1369/2025) perusopetuslain 5 §:n 1 momenttia on muutettu siten, että kunta voi järjestää perusopetukseen valmistavaa opetusta vain sellaiselle ulkomaalaistaiselle oppilaalle, joka ei ole syntynyt Suomessa. Muutos tulee voimaan 1.8.2026.

Tämä tarkoittaa, että 1.8.2026 lukien kunta voi järjestää perusopetukseen valmistavaa opetusta vain ulkomailla syntyneille ulkomaalaistaisille oppilaille. Poikkeuksena ovat ne Suomessa syntyneet, jotka ovat aloittaneet perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaana ennen lakimuutoksen voimaantuloa. Heillä on oikeus suorittaa loppuun valmistavan opetuksen tuntimäärä, josta säädetään perusopetusasetuksen 3 §:ssä.

Perusopetuslain 46 §:n 3 momentin mukaan perusopetukseen valmistavaa opetusta ei voi järjestää oppilaalle, jonka perusopetuslain 26 §:n 1 momentissa tarkoitettu velvollisuus suorittaa perusopetusta on päättynyt. Perusopetuksen suorittaminen päättyy, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai viimeistään sen lukuvuoden koulutyön päättyessä sinä kalenterivuonna, jona oppilas täyttää 17 vuotta (26.1 §).

Maahanmuuttajille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tarvittavat valmiudet suomen tai ruotsin kielessä ja tarpeelliset muut valmiudet esiopetukseen tai perusopetukseen siirtymistä varten sekä edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Opetuksen tavoitteena on lisäksi tukea ja edistää oppilaiden oman äidinkielen hallintaa ja oman kulttuurin tuntemusta. Opetuksen tavoitteet on tarkemmin määriteltävä valmistavan opetuksen oppilaan omassa opinto-ohjelmassa. Tavoitteiden määrittelyn lähtökohtana ovat oppilaan suomen tai ruotsin kielen taito sekä oppilaan aikaisempi koulunkäyntihistoria. Perusopetuslain 9 §:n mukaan perusopetukseen valmistavan opetuksen laajuus vastaa yhden vuoden oppimäärää. Perusopetusasetuksen 3.3 §:n mukaan perusopetuksen valmistavaa opetusta annetaan 6–

10-vuotiaille vähintään 900 tuntia ja tätä vanhemmille vähintään 1000 tuntia. Opetukseen osallistuvalla on oikeus siirtyä perusopetukseen tai esiopetukseen jo ennen edellä todettujen tuntimäärien täyttymistä, jos hän pystyy seuraamaan perusopetusta tai esiopetusta.

Tavoitteena on mahdollistaa valmistavasta opetuksesta siirtyminen perusopetuksessa järjestettävään valmistavan opetuksen lisäopetukseen maahanmuuttajille tilanteissa, joissa se arvioidaan tarpeelliseksi. Perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan tarvitsemia valmiuksia suomen tai ruotsin kielessä sekä siten edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Perusopetuslain (1369/2025) 5 §:n 2 momentin mukaan perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus on tarkoitettu valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirtyville oppilaille, joilla ei ole vielä riittävää peruskielitaitoa opetuskielessä.

Oppilaan koulupaikan määräytymisestä säädetään perusopetuslain 6 §:ssä. Kunta osoittaa perusopetukseen valmistavaa opetusta saavalle koulupaikan. Oppilaaksi ottamista koskevaan päätökseen saa perusopetuslain 42 §:n mukaan vaatia oikaisua Lupa- ja valvontavirastolta. Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat eivät kuulu perusopetuslain 32 §:ssä säädetyn matkaetuuden piiriin.

Paltamon kunnan perusopetuksessa valmistavan opetuksen laajuus on 6–10 –vuotiailla 24 tuntia viikossa ja tätä vanhemmilla oppilaille 27 tuntia viikossa. Näillä viikkotuntimäärillä täyttyy vuosittainen vähittäistuntimäärä. 1.8.2026 alkaen valmistavaan opetukseen voivat osallistua vain ulkomailla syntyneet ulkomaalaistaustaiset lapset ja nuoret. Valmistavan opetuksen jälkeen voidaan oppilaalle antaa valmistavan opetuksen lisäopetusta. Paltamon kunta järjestää perusopetuksessa annettavaa valmistavan opetuksen lisäopetusta (lisävalo) sellaiselle maahanmuuttotaustaiselle oppilaalle, joka ei ole syntynyt Suomessa. Opetus on tarkoitettu niille oppilaille, jotka ovat siirtymässä valmistavasta opetuksesta perusopetukseen, mutta joilla ei vielä ole riittävää opetuskielen peruskielitaitoa. Valmistavan opetuksen lisäopetukseen ohjataan oppilaita, joiden kielitaito on kehittyvän alkeiskielitaidon (A1) tasolla tai joiden koulunkäyntihistoria on vähäinen. Tarve lisäopetukseen arvioidaan pääsääntöisesti valmistavan opetuksen loppuvaiheessa opettajien yhteistyönä. Arviointi kohdistuu opetuskielen peruskielitaitoon ja eri oppiaineiden tiedonalojen kielen hallintaan.

Lisäopetusta voidaan antaa enintään vuoden ajan, ja oppilaan tarve opetukseen arvioidaan säännöllisesti. Oppilas etenee vuosiluokkansa tavoitteiden mukaisesti, ja arvioinnissa noudatetaan perusopetuksen arviointiperiaatteita. Opetus voidaan päättää, kun oppilas ei enää tarvitse lisätukea.

Perusopetukseen valmistavaa opetusta ja perusopetuksessa järjestettävää valmistavan opetuksen lisäopetusta ei järjestetä opiskelijalle, jonka 26 §:n 1 momentissa tarkoitettu velvollisuus suorittaa perusopetusta on päättynyt.

Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetusryhmien muodostamisesta päättää opetuksen järjestäjä. Valmistavaa opetusta voidaan järjestää myös yhdelle oppilaalle. Opetusryhmät muodostetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti siten, että ryhmäjako edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä sekä varmistaa opetussuunnitelman mukaisten ja oppilaiden omissa opinto-ohjelmissa asetettujen tavoitteiden saavuttamisen. Perusopetukseen valmistavaa opetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. Paltamon kunnassa valmistavan opetuksen opetusryhmä sijoittuu ensisijaisesti Kontiomäen koululle. Valmistavan opetuksen ryhmäkoko on enintään 10.

Valmistavan opetuksen aikana oppilaita integroidaan esi- tai perusopetukseen, oppilaan ikätasoa vastaaviin suomen- tai ruotsinkielisiin opetusryhmiin oman opinto-ohjelman mukaan oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellyllä tavalla. Integroinnin tavoitteena on edistää kotoutumista, opiskelunvalmiuksien ja suomen tai ruotsin kielen taidon kehittymistä sekä laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden sisältöjen omaksumista. Perusopetuslain (13.6.2003/477) 3 §:n mukaan opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Oppivelvollisuuslain 2 §:n mukaan oppivelvollisuus alkaa perusopetuslaissa tarkoitetun lukuvuoden alkaessa sinä vuonna, jona lapsi täyttää seitsemän vuotta. Jos oppilas sijoitetaan ikäkautaan alemmalle vuosiluokalle, tulee siitä tehdä päätös perusopetuslain 18 §:n perusteella: Oppilaan opetus voidaan järjestää osittain toisin kuin tässä laissa säädetään, mikäli oppiaineen oppimäärän suorittaminen olisi perusopetuksen oppilaalle aikaisemmat opinnot tai esi- ja perusopetuksen oppilaan terveydentila huomioon ottaen kohtuutonta. Perusteena tulisi olla esimerkiksi se, että oppilaan aikaisemmat opinnot huomioon ottaen hänen olisi kohtuutonta osallistua ikäkauttansa vastaavan

vuosiluokan opetukseen ja siksi hänet sijoitetaan vuotta alemmalle vuosiluokalle. Opetuksen järjestäjä tekee päätöksen huoltajan hakemuksesta.

Paltamossa oppilasta valmistetaan siirtymiseen vähittäin integrointien avulla. Integroinnit toteutetaan ja niiden sujuvuutta arvioidaan yhdessä luokanopettajan ja aineenopettajien kanssa. Valmistavan luokan opettajan on huolehdittava, että oppilaalla on riittävät valmiudet suomen kielessä sekä eri oppiaineiden käsitteiden hallinnassa selvitäkseen perusopetuksessa. Arvio siirtymisen ajankohdasta ja luokkatasosta tehdään opettajien yhteistyönä. Valmistavasta opetuksesta oppilaat siirtyvät 0–2 vuotta ikätasoaan vastaavalle tai alemmalle luokkatasolle aiemmasta koulunkäyntitaustasta, suomen kielen tasosta ja oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeesta riippuen.

2 Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma

Opetuksen järjestäjän tulee hyväksyä perusopetukseen valmistavaa opetusta varten opetussuunnitelma. Lähtökohdan opetussuunnitelman laatimiselle muodostavat perusopetuslaki ja -asetus, valtioneuvoston asetuksessa (422/2012) määritellyt yleiset ja perusopetukseen valmistavaa opetusta koskevat valtakunnalliset tavoitteet, nämä Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015 sekä soveltuvin osin Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014(7).

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmassa tulee olla kuvattuna:

- toimintakulttuuri ja sen periaatteet
 - opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt
 - periaatteet oppilaan oman opinto-ohjelman laatimiseksi
 - oppilashuollon ja siihen liittyvän yhteistyön järjestäminen
 - ohjaustoiminta oppimisen tukena
 - oppimisen ja koulunkäynnin tuki
 - suunnitelma kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista
-

- yhteistyö esi- ja perusopetuksen kanssa
- kodin ja koulun yhteistyö
- yhteistyö muiden tahojen kanssa
- oppilaan arviointi ja todistukset.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijaan suunnitelma voidaan laatia enintään kahdeksi tai kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä opetussuunnitelmaan.

3 Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

3.1 Yleiset tavoitteet ja yhteistyö esi- ja perusopetuksen kanssa

Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää opetukseen osallistuvan oppilaan suomen tai ruotsin kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavia valmiuksia perusopetusta varten. Valmistavassa opetuksessa kehitetään oppilaan laaja-alaista osaamista sekä annetaan opetusta perusopetuksen oppiaineissa ja mahdollisuuksien mukaan oppilaan omassa äidinkielessä oppilaan omassa opinto-ohjelmassa tarkemmin määritellyllä tavalla. Laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita.

Opetuksen tavoitteiden määrittelyssä, sisältöjen valinnassa ja opetusjärjestelyissä otetaan huomioon, että oppilaat ovat iältään, opiskeluvaiheiltaan ja taustaltaan erilaisia. Opetusta eriytetään

oppilaiden ikä- ja kehitysvaiheiden mukaisesti. Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan huomioon, ja jokaisen oppilaan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Oppilaan omalla äidinkielellä tuettu opetus edistää sisältöjen omaksumista. Valmistava opetus edistää sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Jos perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaalla on heikko luku- ja/tai kirjoitustaito, tulee oppilaan oman opinto-ohjelman tavoitteet asettaa siten, että oppilas saa omalle taito- ja ikätasolleen soveltuvaa luku- ja kirjoitustaidon opetusta. Oppilaan oman äidinkielen opetuksella voidaan edistää oppilaan luku- ja kirjoitustaitoa.

Luku- ja kirjoitustaidon omaksumiseen ja varmentamiseen varataan riittävästi aikaa. Mikäli oppilaan taidot eivät riitä perusopetuksessa opiskeluun, tulee oppilaan omassa opinto-ohjelmassa kiinnittää erityistä huomiota riittävään ja oikea-aikaiseen tukeen perusopetukseen siirryttäessä. Tarvittaessa oppilas voi jatkaa perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, siirtyä opiskelemaan vuosiluokkiin sitomattoman opinto-ohjelman mukaisesti tai muulla tavoin hänelle parhaiten soveltuvin tukitoimin. Perusopetukseen siirtyvän luku- ja kirjoitustaidottoman oppilaan riittävästä tuesta huolehditaan.

Paltamon kunnan valmistavassa opetuksessa oppilasta tuetaan heti tuen tarpeen ilmetessä ja erityisen ottaen huomioon oppilaan taitotasoa koulunkäynti- ja työskentelytaitojen, suomen kielen osaamisen sekä luku- että kirjoitustaidon osalta.

Valmistavan opetuksen oppilaat ovat osana koulu yhteisöä ja koulun tulee integroida heitä asteittain perusopetuksen ryhmiin. Valmistavassa opetuksessa olevan oppilaan integrointi perusopetuksen ryhmiin tukee hänen kotoutumistaan, suomen kielen oppimistaan ja oppiaineiden sisältöjen omaksumista. Integraation onnistumisen kannalta valmistavan opetuksen opettajan ja perusopetuksen opettajan tiivis yhteistyö on välttämätöntä. Integrointi aloitetaan taito- ja taideaineissa tai esimerkiksi vierassa kielessä oppilaan edellytysten ja aikaisempien opintojen perusteella ja sitä laajennetaan muihin oppiaineisiin oppilaan opinto-ohjelman mukaisesti. Taito- ja taideaineilla on suuri merkitys oppilaan itsetunnon ja motivaation kannalta, koska niiden yhteydessä oppilas voi näyttää osaamistaan, vaikka hänen kielitaitonsa olisi vielä rajallinen tai muiden oppiaineiden hallinta olisi heikkoa. Oppilaan etenemisestä integroitavissa oppiaineissa keskustellaan säännöllisesti oppilasta opettavien opettajien kesken.

Valmistavan opetuksen loppuvaiheessa päätetään tuleva luokka ja sopivat opetusryhmät sekä mahdollinen muu tuki (valmistavan opetuksen lisäopetus) yhdessä kasvatusjohtajan/rehtorin ja/tai hänen valtuuttamansa henkilön (esim. apulaisrehtorin/koulunjohtajan) kanssa. Vastuu integraation toteutumisesta on viime kädessä koulun rehtorilla/koulunjohtajalla. Integraatiossa edetään suunnitelmallisesti ja tarkoituksenmukaisesti, kuitenkin kiirehtimättä. Mikäli oppilaalla on edellytyksiä, hän voi jo valmistavan opetuksen aikana suorittaa osittain tai kokonaan perusopetuksen oppiaineiden oppimääriä. Erityisesti tämä huomioidaan silloin, kun valmistavan ryhmän oppilas siirtyy suoraan peruskoulun 8. tai 9. luokalle.

Paltamossa esiopetuksessa oleville järjestetään esiopetuksen opetussuunnitelman mukaista opetusta varhaiskasvatuksen järjestämissä esiopetusryhmissä. Esiopetuksen aikana kartoitetaan oppilaan kieli- taidontaso. Esiopetusvuoden lopussa päätetään, moniammatillisessa yhteistyöryhmässä yhdessä huoltajan kanssa aloittaako oppilas perusopetuksen luokassa vai tarvitseeko oppilas valmistavan opetuksen lisäopetusta.

3.2 Kielenopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

3.2.1 Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa, joiden osalta tavoitteena on kehittyvä alkeiskielitaito. Opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetussuunnitelman perusteita. Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnot ovat pohjana kaikille muille opinnoille. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opintojen tavoitteena on antaa oppilaille tarvittavat valmiudet siirtyä perusopetukseen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan koulu- ja opiskelutausta ja hänen jo mahdollisesti hallitsemansa suomen tai ruotsin kielen taito. Oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellään taito- ja ikätason mukaiset suomen tai ruotsin kielen opetuksen tavoitteet ja sisällöt.

Suomi toisena kielenä -opetuksen tavoitteet ja sisällöt ovat Yhteisen eurooppalaisen viitekehyksen (2003) mukaan jaettu kolmeen taitotasoon, jotka ovat:

- 1. alkeiskielitaito / auttava kielitaito (A1- A2)
 - 2. peruskielitaito / toiminnallinen kielitaito (B1-B2)
-

- 3. edistynyt peruskielitaito / ammatillinen kielitaitotaso (C1-C2)

Tämä jaotus perustuu kielen opetuksen ja oppimisen yleiseurooppalaisen viitekehysten suomalaisen sovellukseen. Suomen kielen oppiminen toisena kielenä etenee tasoittain, ei luokka-asteittain. Samalla tasolla voi siis opiskella iältään ja oppimistaustaltaan erilaisia oppilaita. Kunkin tason tavoitteet on esitetty kielitaidon tasojen kuvausasteikossa.

Koska suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline, opetuksessa otetaan huomioon myös muiden oppiaineiden sisältöjä, käsitteitä ja sanastoa. Suomi toisena kielenä -oppimäärä otetaan huomioon kaikissa oppiaineissa. S2-opetus edellyttää yhteissuunnittelua ja yhteistyötä opettajien kesken. Tavoitteena on oppilaan identiteetin tukeminen, kaksikielisyys ja -kulttuurisuus, johon sisältyy sekä suomalaisen että oman kulttuurin tuntemus ja arvostus. Opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen suomi toisena kielenä -oppimäärän opetussuunnitelman perusteita. Suomi toisena kielenä -opinnot ovat pohjana kaikille muille opinnoille. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa suomi toisena kielenä -opintojen tavoitteena on antaa oppilaille tarvittavat valmiudet siirtyä perusopetukseen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan koulu- ja opiskelutausta ja hänen jo mahdollisesti hallitsemansa suomen kielen taito. Oppilaalle laaditussa omassa opinto-ohjelmassa määritellään taito- ja ikätason mukaiset tavoitteet ja sisällöt.

Paltamon kunnan perusopetuksen valmistavassa opetuksessa otetaan huomioon oppilaan koulunkäynti- ja kulttuurista opetuksen tavoitteita ja sisältöjä suunniteltaessa. Opetuksessa noudatetaan perusopetuksen suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetussuunnitelman perusteita. 1.8.2026 alkaen sovelletaan kielitason arvioinnissa seuraavaa taulukkoa. Tavoitteena on saavuttaa kehittyvä peruskielitaito A2.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/kehittyvan-kielitaidon-asteikko_suomi-ja-ruotsi-toisena-kielena-ja-kirjallisuus.pdf

3.2.2 Oppilaan oma äidinkieli

Oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteena on tukea ja edistää äidinkielen hallintaa, kulttuuri-taustan tuntemusta ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä. Oman äidinkielen hyvä hallinta luo edellytyksiä myös suomen/ruotsin kielen oppimiselle ja tällä kielellä tapahtuvalle muulle oppimiselle. Oppilaille järjestetään opetusta mahdollisuuksien mukaan. Opetus noudattaa opetussuunnitelman perusteiden liitteessä kuvattuja oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteita, sisältöjä ja oppilaan oppimisen arviointia. Oppilaan oman äidinkielen hallintaa ja sen säilymistä tuetaan myös eri tavoin yhteistyössä perheen kanssa. Oppilaan oman äidinkielen opiskelu nähdään rikkautena ja suomen kielen oppimista tukevana. Oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteena on tukea ja edistää oman äidinkielen hallintaa ja säilymistä, kulttuuritaustan tuntemusta ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä, joita pyritään tukemaan myös muussa opetuksessa esimerkiksi yhteistyössä huoltajien kanssa. Oman äidinkielen hyvä hallinta luo edellytyksiä myös suomen kielen oppimiselle ja tällä kielellä tapahtuvalle muulle oppimiselle. Oppilaille järjestetään oman äidinkielen opetusta mahdollisuuksien mukaan.

[Paltamon kunnan perusopetuksessa oman äidinkielen opetusta järjestetään mahdollisuuksien mukaan 1–2 oppituntia viikossa. Mikäli lukukauden alussa on vähintään 4 oppilasta kieliryhmää kohden ja ryhmälle on sopiva opettaja, opetus voidaan järjestää. Opetuksen järjestäjä tarkastelee tilannetta kunkin lukukauden alussa ja tekee päätöksen opetuksen järjestämisestä.](#)

3.2.3 Muut kielet

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin sisältyy oppilaiden vieraan kielen opetuksen tavoitteet. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa noudatetaan näitä opetussuunnitelman perusteita soveltuvien osien. Oppilaan vieraan kielen opinnot järjestetään kunnan kieliohjelman mukaisesti. Oppilaan kielelliset valmiudet ratkaisevat, missä määrin hänen omaan opinto-ohjelmaansa voidaan sisällyttää vieraiden kielten opiskelua perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana.

[Paltamon kunnassa arvioidaan tapauskohtaisesti oppilaan vieraan kielen opetuksen mahdollisuuksia yhteistyössä valmistavan opettajan ja muiden opettajien kanssa.](#)

3.2.4 Luku- ja kirjoitustaidottomien oppilaiden huomioiminen Paltamon kunnassa

Vähän tai ei lainkaan koulua käyneiden maahanmuuttajalasten ja -nuorten oppimissuunnitelmassa tavoitteet asetetaan siten, että oppilas saa heti omalta tasoltaan lähtevää opetusta. Tällöin perusopetukseen valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomi toisena kielenä -opetuksen lisäksi luku- ja kirjoitustaidon oppimisessa. Sisällöt pyritään valitsemaan niin, että ne tukevat arkitilanteista selviytymistä, kotoutumista ja auttavat opiskelijaidentiteetin kehittämisessä. Myös oman äidinkielen opiskelu edistää suomen kielen oppimista. Luku- ja kirjoitustaidon omaksumiseen ja varmentamiseen varataan riittävästi aikaa. Mikäli oppilaan taidot eivät riitä perusopetuksessa opiskeluun, tulee oppilaan omassa opinto-ohjelmassa kiinnittää huomiota perusopetukseen siirtymisen aikatauluun. Tarvittaessa oppilas voi jatkaa perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, siirtyä opiskelemaan vuosiluokkiin sitomattoman opinto-ohjelman mukaisesti tai muulla tavoin hänelle parhaiten soveltuvien tukitoimien avulla. Perusopetukseen siirtyvän luku- ja kirjoitustaidottoman oppilaan riittävästä tuesta huolehditaan.

[Paltamon kunnassa oppilaan aikaisempi koulutausta tai sen puute otetaan huomiota. Opetussuunnitellaan ja toteutetaan em. asiat huomioiden.](#)

3.3 Muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Valmistavan opetuksen muiden oppiaineiden opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat opinnot. Valmistavan opetuksen aikana muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja sisällöt noudattavat soveltuvien osien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Sisällöt suunniteltaessa otetaan huomioon kunkin oppiaineen keskeinen käsitteistö, työtavat ja välineet. Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana opiskeltavat oppiaineet valitaan siten, että oppilas pystyy valmistavan opetuksen jälkeen opiskelemaan hänelle osoitettavassa esi- tai perusopetuksen ryhmässä ja että valmistavan opetuksen opinnot mahdollistavat myöhemmin perusopetuksen suorittamisen Suomessa. Lähtökohtana suunnittelulle ovat perusopetuksen kyseisten vuosiluokkien opetuksen tehtävä ja siirtymävaiheen kuvaus sekä vuosiluokilla opiskeltavat oppiaineet. Omalla äidinkiellään annettu opetus ja tuki edistää oppilaan opiskelua ja kotoutumista. Omakielisen opetuksen ja tuen avulla saatu lisätieto oppilaan osaamisen tasosta auttaa muiden oppiaineiden tavoitteiden asettamisessa. Näin oppilas voi edistyä aineopinnoissaan, vaikka suomen/ruotsin kielen taidot

kehittyisivätkin muita taitoja hitaammin. Omakielistä opetusta ja tukea annetaan oppilaan tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan. Opetuksessa voidaan hyödyntää myös oppilaiden tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta ja yhteiskunnasta, kielistä ja kulttuureista.

Paltamon kunnan koulussa uuden oppilaan aloittaessa valmistavan opetuksen ryhmässä, varataan riittävästi aikaa oppilaan taitotason selvittämiseksi eri oppiaineissa. On huomioitava, että hän voi olla eri tasolla eri oppiaineissa. Esimerkiksi matematiikassa integroituminen perusopetukseen voidaan joidenkin oppilaiden kohdalla toteuttaa melko varhain, koska matematiikan oma rakenne ja käsitteistö auttavat häntä seuraamaan opetusta, vaikka suomen kielen oppiminen olisi vasta alussa. Taito- ja taideaineiden opetus valmistavassa opetuksessa ovat toiminnallisia ja konkreettisia ja siten tukevat myös suomen kielen ja muiden oppiaineiden oppimista. Vaikka valmistavan opetuksen oppilaat olisivat integroituina muihin ryhmiin taito- ja taideaineiden tunneilla, on tärkeää, että myös valmistavassa ryhmässä pidetään jatkuvasti näitä oppitunteja. Esimerkiksi musiikki on erittäin keskeinen opittaessa suomen kielen sanojen rakentumista ja kielen rytmiä. Heterogeenisessäkin ryhmässä on mahdollisuus viettää yhteisiä hetkiä, kokea yhteenkuuluvuutta sekä iloista omasta ja toisten luovuudesta.

4 Toimintakulttuuri

Yhteisön toimintakulttuuri on sen historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutunut tapa toimia. Koska perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat tulevat mahdollisesti erilaisista kulttuureista ja koulukulttuureista, on tärkeää luoda ja kehittää yhteistä toimintakulttuuria. Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuri rakentuu oppivan yhteisön periaatteille. Se tukee kaikkien yhteisön jäsenten hyvinvointia ja oppimista. Se on jatkuvan kehittämisen kohde ja osa koko koulun toimintakulttuuria. Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuurin määrittelemisessä voidaan hyödyntää myös Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita 2014.

4.1 Oppimisympäristöt ja työtavat

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa hyödynnetään kokemuksellisia ja toiminnallisia oppimisympäristöjä ja monipuolisia opetusmenetelmiä ja työtapoja. Monipuoliset oppimisympäristöt ja menetelmät tarjoavat oppilaalle mielekkäitä ja monipuolisia tilanteita käyttää kieltä eri kommunikaatioympäristöissä. Erilaiset tilanteet kehittävät oppilaan kykyä toimia sekä itsenäisenä yksilönä että yhteisön jäsenenä ja antavat valmiuksia elinikäiseen oppimiseen. Erilaiset oppimisympäristöt tutustuttavat oppilasta myös suomalaiseen kulttuuriin ja edistävät hänen kotoutumistaan lähiympäristöön sekä laajemmin suomalaiseen yhteiskuntaan. Perusopetukseen valmistava opetus niveltyy osaksi perusopetusta ja koulussa vallitsevaa toimintakulttuuria, mutta myös vaikuttaa muun koulun toimintakulttuurin ja käytänteiden kehittämiseen. Oppilaat harjaantuvat valmistavan opetuksen aikana perusopetuksen työtapoihin. Tavoitteena on, että oppilaat pystyvät vähitellen myös itse asettamaan itselleen oppimistavoitteita sekä harjaantuvat oppimaan oppimisen taidoissaan. Niinpä työtapojen on hyvä olla monipuolisia, oppilasta aktivoivia ja eriyttäviä. Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana on tarpeen oppia vähitellen myös itsenäistä työskentelyä, tiimityöskentelyä, tieto- ja viestintäteknisiä taitoja ja tiedonhakutaitoja. Oppiminen on sidoksissa oppilaan aiempiin tietoihin ja oppimisstrategioihin ja on siten jokaisella yksilöllistä. Koska eri oppiaineet ja niiden tavat käyttää kieltä ovat keskeisiä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, opetus edellyttää kielitietoisia työtapoja kaikissa oppiaineissa. Erilaisten tekstien lukemisen, ymmärtämisen, tulkitsemisen ja tuottamisen taidot ovat keskeisiä. Kielitietoiset työtavat edellyttävät opettajien yhteistyötä ja yhteistä ymmärrystä kielen merkityksestä oppimisessa.

Paltamon kunnan valmistavassa opetuksessa painotetaan yhteistyötä valmistavan opetuksen opettajan ja perusopetuksen opettajien välillä. Yhteistyö korostuu mitä vaativampia sisältöjä ja käsitteitä opiskellaan. Yläkoulussa aineenopettajan vastuulla on oman oppiaineensa sisältöjen ja käsitteiden yksinkertaistaminen ja keskeisten asioiden esille nostaminen. Merkitykselliseksi nousevat kokemuksellisen ja toiminnallisen oppimisen menetelmät sekä oppilaiden osallisuus.

4.2 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuria. Sen tavoitteena on auttaa oppilaita yhdistämään suomen tai ruotsin kielen sekä eri oppiaineiden

tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietojaan ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen. Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen. Suomen tai ruotsin kielen sekä muiden oppiaineiden muodostamat monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaan laaja-alaisen osaamisen kehittymistä.

Oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuurin periaatteita. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota sekä opettajille että oppilaille. Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja. Niiden opiskelussa käytetään suomen tai ruotsin kielen taitoa kehittäviä sekä eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä. Opetussuunnitelmaan voidaan liittää monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista tukevia yhteistyösuunnitelmia koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Paltamon kunnassa valmistavan luokan oppilaat osallistuvat koulun omiin tapahtumiin aktiivisesti. Koulun olemassa olevia koulun ulkopuolisia yhteistyötahoja hyödynnetään opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa: ohjataan harrastuksiin, käydään kirjastossa ja tehdään retkiä mahdollisuuksien mukaan. Koska valmistavan luokan oppilaat eivät saa valmistavan luokan opetusta välttämättä lähikoulussaan, on hyvä mahdollisuuksien mukaan huomioida opetuksessa myös oppilaan kodin lähetyvillä olevat tapahtumat ja toimijat kotoutumisen edistämiseksi.

5 Oppilaan hyvinvointi sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuki

5.1 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen

Perusopetukseen valmistava opetus ohjaa tunnistamaan eri kulttuureja yhdistäviä hyvän elämän arvoja ja periaatteita. Opiskelu vahvistaa oppilaan taitoja toimia kulttuurisesti monimuotoisessa yhteiskunnassa sekä kartuttaa oppilaan kulttuurienvälistä toimintakykyä. Opetus kannustaa vuorovaikutukseen eri kulttuuriryhmien välille ja kantaväestön kanssa. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa edistetään hyviä etnisiä suhteita. Syrjintää, rasismia, väkivaltaa tai kiusaamista ei sallita missään muodossa eikä keneltäkään.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa huolehditaan kokonaisvaltaisesti oppilaan hyvinvoinnista ja siihen liittyvistä seikoista, kuten kodin ja koulun yhteistyöstä, riittävästä oppilashuollollisesta tuesta sekä oppilaanohjauksesta. Näiden määrittelyssä voidaan soveltuvin osin hyödyntää perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita. Jos perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana selviää oppilaan tarve oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, tuki annetaan oppilaalle parhaiten soveltuvalla tavalla.

Paltamon kunnassa nähdään merkityksellisenä, että koko kouluyhteisön tulee työskennellä niin, että valmistavan luokan oppilaat pääsevät osalliseksi kaikkeen koulun toimintaan yhdenvertaisesti. Perusopetuksen valmistavassa opetuksessa oppilaiden välillä ja eri kulttuureiden välillä on vuorovaikutustilanteita, joissa voidaan luontevasti edistää hyviä etnisiä suhteita luokassa. Samalla tavalla mahdollistetaan koulun henkilökunnan ja muiden koulun oppilaiden valmiuksia hyvien etnisten suhteiden edistämiseen. Valmistavan opetuksen oppilaille on erityisen tärkeää opettaa tunnetaitoja eli opettaa oppilaita tunnistamaan ja säätelemään erilaisia tunteita sekä itsessä että toisissa ihmisissä. Ennaltaehkäisevästi rasismia ja sen ilmenemismuotoja on hyvä käsitellä vuosittain kaikenikäisten oppilaiden kanssa oppitunneilla ja pohtia sitä, miten rasismia voi tunnistaa ja miten siihen tulee puuttua. Paltamon kunnan kouluissa järjestetään säännöllisesti esimerkiksi syrjinnän- ja rasisminvastainen viikko. Mahdolliseen kiusaamiseen puututaan ennaltaehkäisevän toiminnan lisäksi heti sen ilmettyä kiusaamiseen puuttumisen mallin mukaisesti.

5.1.1 Kodin ja koulun yhteistyö

Opetuksen järjestäjä luo edellytykset kodin ja koulun yhteistyölle. Yhteistyön lähtökohtana on osapuolten yhdenvertainen ja tasa-arvoinen kunnioitus ja kohtelu. Tavoitteena on vuoropuhelun aikaansaaminen oppilaan kasvun ja oppimisen tukemiseksi.

Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kieli- ja kulttuuritausta. Huoltajille annetaan tietoa suomalaisesta koulusta ja koulutusjärjestelmästä, opetussuunnitelmasta, oppilaan arvioinnista, opetusmenetelmistä ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa käytettävästä oppilaan omasta opinto-ohjelmasta. Perheille annetaan tietoa perusopetukseen siirtymisestä sekä jatko-opintomahdollisuuksista perusopetuksen jälkeen.

Paltamon kunnan valmistavassa opetuksessa järjestetään arviointikeskusteluja ja/tai vanhempaintapaamisia vähintään 2 kertaa valmistavan opetuksen aikana. Ensimmäisen tapaamisen tulee olla kahden kuukauden kuluessa oppilaan koulunkäynnin alkamisesta. Oppilaan siirtopalaveriin kutsutaan aina vanhemmat/huoltajat mukaan. Tulkin käyttö on välttämätöntä kaikissa tilanteissa, missä asia sitä vaatii. Vaikka vanhemman suomen kielen taito olisi kohtalainen, hän ei välttämättä ymmärrä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvää käsitteistöä. Koulun tulee huomioida tiedottamisessa yhdenvertaisuus mm. Wilman käytön suhteen: Wilman käytön rinnalla on oltava tarvittaessa käytössä myös tulosteet ja luku- ja kirjoitustaidottomien huoltajien kohdalla tulee sopia huoltajien kanssa parhaat käytännöt tiedon saavutettavuudessa.

5.1.2 Oppilashuolto

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilashuollon järjestämistä ja toteuttamista koskevat samat periaatteet ja oppilaita samat oikeudet kuin perusopetuksen oppilaille annettavassa oppilashuollossa. Opetuksen järjestäjällä tulee olla oppilas- ja opiskelijahuoltolain edellyttämä koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma, jonka laatimisesta on määrätty perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (määräys 4/011/2014). Perusopetukseen valmistavan opetuksen koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma voidaan sisällyttää perusopetusta koskevaan koulukohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan. Koulukohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan tulee sisältyä myös suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaalla on oikeus opetukseen osallistumisen edellyttämään maksuttomaan oppilashuoltoon. Yhteisön ja yksittäisten oppilaiden terveydestä, hyvinvoinnista ja turvallisuudesta huolehtiminen ulottuu kaikkeen koulutyöhön. Oppilashuolto on kaikkien koulu yhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden yhteinen tehtävä. Oppilashuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena. Yhteisöllinen oppilashuolto on osa perusopetukseen valmistavan opetuksen yhteisöllistä toimintakulttuuria ja ensisijainen tapa toteuttaa oppilashuoltoa. Yhteisöllinen oppilashuolto on ennalta ehkäisevää ja sen tehtävänä on vahvistaa osallisuuden, huolenpidon ja turvallisuuden ilmapiiriä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa. Koulu yhteisössä arvostetaan jokaisen yksilöllisyyttä eikä syrjintää, väkivaltaa, kiusaamista tai rasismia hyväksytä. Oppilaita ohjataan arvostamaan sekä omaa että ympäristön kulttuurista, kielellistä ja katsomuksellista monimuotoisuutta.

Oppilashuoltotyötä ohjaa oppilaan edun ensisijaisuus. Yksilökohtaista oppilashuoltoa toteutetaan oppilaan ja tarvittaessa huoltajan suostumuksella. Psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut ovat oppilaan saatavilla ja ne järjestetään lain edellyttämässä määräajassa. Oppilaan yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon valmistavan opetuksen arjessa sekä tarvittavan tuen suunnittelussa ja toteutuksessa. Työssä turvataan oppilaan ja huoltajan osallisuus, työskentelyn luottamuksellisuus sekä kunnioittava vuorovaikutus. Osallisuuden varmistamiseksi huolehditaan tarvittavista tulkitsemispalveluista.

Monialainen yhteistyö on perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilashuollossa tärkeää. Oppilashuolto järjestetään opetus-, sosiaali- ja terveystoimen yhteistyönä siten, että siitä muodostuu toimiva kokonaisuus. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan, huoltajan sekä tarvittaessa muiden yhteistyökumppaneiden kuten perheen kotoutumissuunnitelmasta vastaavan tahon kanssa. Oppilashuollon toimintatavoista ja palveluista tiedotetaan suunnitelmallisesti. Huoltajille annetaan tietoa myös suomalaisen koulutusjärjestelmän sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintatavoista ja saatavuudesta.

Paltamon kunnassa valmistavan opetuksen oppilaan opiskeluhuollon järjestämisessä noudatetaan samoja määräaikoja ja toimintaperiaatteita kuin perusopetuksen oppilaiden opiskeluhuollon järjestämisessä. Järjestäminen kuvataan tarkemmin Paltamon kunnan perusopetuksen opetussuunnitelmassa sekä koulukohtaisessa opiskeluhoitosuunnitelmassa. Valmistavan opetuksen oppilaiden hyvinvoinnin ja toimivan oppilashuollon kannalta on tärkeää tehdä yhteistyötä maahanmuuttajapalveluiden

sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa. Monikulttuurisuusosaaminen on tärkeää myös oppilashuollossa. Uudenlaisten ja mahdollisesti muuttuvien tilanteiden myötä toimintatapojen tulee olla joustavia.

5.1.3 Oppilaanohjaus

Opetussuunnitelmassa määritellään, miten oppilaanohjaus perusopetukseen valmistavassa opetuksessa toteutetaan. Oppilaanohjauksen tarkoituksena on kehittää oppilaan oppimisvalmiuksia ja tukea hänen sosiaalista kasvuaan sekä ennaltaehkäistä oppimisvaikeuksia. Oppilaan opiskelua perusopetukseen valmistavassa opetuksessa tuetaan oppilaanohjauksella siten, että opiskelutaidot ja elämänsuunnittelun kannalta tarpeelliset tiedot ja taidot kehittyvät. Ohjausta voidaan toteuttaa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvattujen ohjaustoiminnalle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Perusopetukseen siirtymistä suunniteltaessa tulee huolehtia siitä, että tieto oppilaan valmiuksista ja edistymisestä valmistavassa opetuksessa siirtyy seuraavaan kouluun. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan mahdollisuus tutustua ajoissa tulevaan kouluun. Valmistavan opetuksen oppilaanohjauksessa tulee kiinnittää huomiota myös siihen, että oppilaalla on käsitys omista mahdollisuuksistaan jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Paltamon kunnassa oppilaan siirtyessä valmistavasta opetuksesta perusopetukseen järjestetään siirtopalaveri. Palaveriin osallistuvat mahdollisuuksien mukaan oppilaan ja huoltajan lisäksi valmistavan opetuksen opettaja, vastaanottava luokanopettaja/luokanvalvoja, opinto-ohjaaja, erityisopettaja, apulaisrehtori/rehtori/koulunjohtaja. Oppilaanohjauksen ammattilaisten on hyvä olla mukana miettimässä jatko-opintovaihtoehtoja erityisesti niille oppilaille, jotka tulevat Suomeen perusopetuksen loppuvaiheessa. Tässä nivelvaiheessa tiivis yhteistyö toisen asteen toimijoihin ja kotokoulutuksen järjestäjiin on välttämätöntä parhaan mahdollisen jatko-opintopaikan löytämiseksi oppilaalle. Kaikissa oppilaanohjaukseen liittyvissä asioissa käytetään tarvittaessa tulkkausta.

5.1.4 Suunnitelma kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatustietoa ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatustietoa ja kurinpitoasioissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa.

Kasvatustietoa on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatustietoa käytetään.

Kurinpitollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle oppilashuollon palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen.

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatustietojen ja kurinpitollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestysääntöjen toteutumista. Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatustietojen ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma.

Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti. Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla. Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun. Yhteistyö huoltajien ja muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä. Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Paltamon kunnalla on erillinen ohjeistus läsnäolon tukemiseen, kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Perusopetuksen valmistavassa opetuksessa ovat käytössä nämä samat ohjeistukset.

5.2 Valmistavan opetuksen järjestäminen Paltamon kunnassa

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetuskielenä Paltamon kunnassa on suomi. Valmistavan opetuksen ja valmistavan opetuksen lisäopetuksen ryhmät pyritään sijoittamaan ensisijaisesti Kontiomäen koululle. Opetusryhmän koko riippuu oppilaiden taustoista ja heidän iästään. Opetusryhmät pyritään muodostamaan oppilaiden ikäkauden ja muiden edellytysten mukaisesti, jolloin ryhmässä saattaa olla eri-ikäisiä oppilaita. Tavoitteena on, että ryhmäjako edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Valmistavan opetuksen oppilaan viikoittainen tuntimäärä vastaa pääosin yleisopetuksen

samanikäisen oppilaan tuntimäärää. Myös opetuksen sisältö pyritään suunnittelemaan ja eriyttämään niin, että ne sopisivat oppilaiden senhetkiseen ikäkauteen ja kehitysvaiheeseen.

Valmistavaa opetusta annetaan joko erillisenä omana opetusryhmänä tai muiden opetusryhmien yhteydessä Kontiomäen koulussa. Ryhmissä voi olla eri-ikäisiä oppilaita, mikä on huomioitava opetuksen suunnittelussa. Valmistavan opetuksen oppilaalle laaditaan henkilökohtainen oppimissuunnitelma, jonka edellytyksenä on hyvä oppilaantuntemus. Oppimissuunnitelmassa kuvataan oppilaan tietoja ja taitoja sekä oppilaalle asetettuja tavoitteita. Siinä kerrotaan myös opetettavat aineet, tuntimäärät ja tarvittavat tukitoimet. Oppilaan kotoutumisen ja kouluyhteisöön sopeutumisen edistämiseksi erillisissä ryhmissä opiskelevia oppilaita integroidaan jo alkuvaiheessa ikätasoaan vastaaviin perusopetusryhmiin kunkin oman oppimissuunnitelman mukaan. Integrointi on suunnitelmallista ja tarkoituksenmukaista.

5.3 Perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus

Perusopetuslakia on muutettu lailla perusopetuslain muuttamisesta (1369/2025). Tällä muutoksella perusopetuslakiin on lisätty säännökset maahanmuuttajille järjestettävästä uudesta perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksesta. Tavoitteena on mahdollistaa valmistavasta opetuksesta siirtyminen perusopetuksessa järjestettävään valmistavan opetuksen lisäopetukseen maahanmuuttajille tilanteissa, joissa se arvioidaan tarpeelliseksi.

Perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan tarvitsemia valmiuksia suomen tai ruotsin kielessä sekä siten edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

1.8.2026 alkaen opetuksen järjestäjät voivat tarjota perusopetukseen valmistavan opetuksen jälkeen oppilaille valmistavan opetuksen lisäopetusta. Opettajat arvioivat, onko lisäopetukselle tarvetta. Kun oppilas siirtyy valmistavasta opetuksesta valmistavan opetuksen lisäopetukseen, hänestä tulee samalla perusopetuksen oppilas. Valmistavan opetuksen lisäopetus on tarkoitettu niille ulkomailla syntyneille ulkomaalaistaustaisille oppilaille, jotka eivät ole perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana saavuttaneet riittävää suomen tai ruotsin taitoa perusopetuksessa opiskeluun. Se on

tarkoituksenmukaista erityisesti niille oppilaille, joilla on vähän koulunkäyntitaustaa ja jotka ovat tulleet suomalaisen koulutuksen piiriin vasta perusopetuksen loppuvaiheessa.

Lisäopetusta tarjotaan enintään vuoden ajan, mutta oppilaalla on mahdollisuus päättää se aiemmin. Lisäopetusta annetaan niissä oppiaineissa, joissa oppilaan opetuskielen eli suomen tai ruotsin peruskielitaitoa on tarpeen vahvistaa.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen ja valmistavan opetuksen lisäopetuksen järjestäminen ovat opetuksen järjestäjille vapaaehtoisia tehtäviä.

Paltamon kunnassa valmistavan opetuksen opettaja yhteistyössä muiden opettajien kanssa arvioi onko valmistavan opetuksen lisäopetukselle tarvetta kunkin oppilaan kohdalla. Opetuksen järjestäjä tekee päätöksen opetuksen järjestämisestä.

5.3.1 Opetuksen eriyttäminen

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat eroavat toisistaan kielitaidoltaan, oppimis- ja opiskeluvalmiuksiltaan, kiinnostuksen kohteiltaan ja motivaatioltaan sekä oppimistarpeiltaan. Valmistava opetus pyritään järjestämään niin, että nämä oppilaiden väliset erot otetaan huomioon. Esimerkiksi eri-ikäiset ja kielitaidoltaan eritasoiset oppilaat voidaan jakaa omiksi ryhmikseen. Lisäksi oppilaiden erilaiset oppimistarpeet voidaan ottaa huomioon eriyttämällä opetusta. Valmistavaa opetusta kehitetään tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti yhtenäisenä kokonaisuutena, jossa kielitaito ja muut valmiudet kehittyvät jatkuvasti. Oppilaat saavat myös mahdollisuuksia oppia toisiltaan, tukea toisiaan ja toimia kielenkäytön mallina toisilleen. Tärkeässä asemassa on opettajan antama vuorovaikutuksellinen tuki, jonka avulla oppija suoriutuu myös sellaisista tehtävistä, jotka voisivat itsenäisesti olla mahdottomia suorittaa. Jotta oppimistapahtuma olisi toimiva, sen suunnittelu edellyttää hyvää oppilaantuntemusta. Niinpä on tarpeen selvittää mm. oppilaiden opiskelutottumukset, asenteet suomen kieltä kohtaan sekä käsitykset suomen kielen taidon tärkeydestä ja vaikeudesta sekä oppilaiden lähtötaso eri kielitaidon osa-alueiden osalta. Tämän pohjatiedon varassa opettaja voi tarpeen mukaan eriyttää muun muassa eri oppiaineiden opetukseen käytettävää aikaa, oppiaineen syvyyttä tai laajuutta, menetelmiä, työtapoja tai materiaaleja. Eriyttäminen tarkoittaa käytännössä ennen kaikkea sisältöjen valintaa sekä tarkoituksenmukaisia opetusjärjestelyitä. On tärkeää, että jokainen oppilas saa oman

taitotasonsa mukaisia ja sopivan haastavia tehtäviä. Myös mahdolliset oppimisvaikeudet on tärkeä selvittää, jotta tuen tarve voidaan ottaa huomioon.

Paltamossa opetusta eriytetään sisältöjen valinnalla, vaihtelevilla työtavoilla ja opetusmenetelmillä sekä opetusjärjestelyiden avulla mm. integrointi perusopetuksen ryhmiin. Jokaiselle oppilaalle pyritään takaamaan riittävästi haasteita ja onnistumisen kokemuksia. Oppilaille tulee aina olla myös yhteisiä oppimistehtäviä sekä sosiaalisuuteen ohjaavia kokemuksia toisten oppilaiden kanssa.

6 Oppilaan oman opinto-ohjelman laatiminen ja oppilaan arviointi

Koska perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaiden kielitaito ja muut valmiudet vaihtelevat, perusopetukseen valmistavaa opetusta varten ei ole määritelty valtakunnallista tuntijakoa tai oppimäärää, vaan jokaiselle oppilaalle laaditaan oma opinto-ohjelma.

Oppilaan omaan opinto-ohjelmaan kirjataan:

- oppilaan lähtötaso, kuten koulunkäyntihistoria, kielitaito ja oppilaan vahvuudet
- oppilaan henkilökohtaiset oppimistavoitteet, joita tarkistetaan säännöllisin väliajoin
- opiskeltavat oppiaineet, niiden tuntimäärät sekä opetuksen sisältö
- oppilaan opinnot valmistavan opetuksen opetusryhmässä ja integrointi perusopetukseen
- ohjauksen järjestäminen ja mahdollisesti tarvittavat tukitoimet.

Oppilaan oma opinto-ohjelma voi olla osa kotouttamislain mukaista oppilaan kotoutumissuunnitelmaa.

Paltamon kunnan perusopetuksessa valmistavan opetuksen oppilaan opinto-ohjelma laaditaan ja se tulee tehdä jokaiselle valmistavan ryhmän oppilaalle kolmen kuukauden kuluessa opetuksen alkamisesta. Lomaketta täydennetään valmistavan opetuksen aikana.

Opetussuunnitelmassa määrätään valmistavaan opetukseen osallistuvien arvioinnista sekä heille annettavasta todistuksesta. Arvioinnin tulee olla ohjaavaa, kannustavaa ja monipuolista. Oppilaan

edellytyksiä itsearviointiin kehitetään. Arvioinnin avulla valmistavan opetuksen oppilaalle annetaan kuva myös perusopetuksen vaatimuksista. Arvioinnin suorittavat yhteistyössä kaikki oppilasta opettavat opettajat. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen havainnointiin ja näyttöön. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa ei käytetä numeerista arviointia.

Oppilaalle tulee antaa säännöllisesti suullista palautetta kielitaidon eri osa-alueiden kehittymisestä lukuvuoden aikana. Paltamon kunnan arvioinnissa on erityisen tärkeää, että oppilas ja huoltaja ymmärtävät arvioinnin sisällöt.

7 Todistukset

Perusopetukseen valmistavan opetuksen päätteeksi oppilaalle annetaan todistus perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistumisesta. Todistukseen merkitään perusopetukseen valmistavan opetuksen laajuus, opiskellut oppiaineet, niiden laajuus ja opetuksen sisältö. Todistuksessa kuvataan oppilaan edistymistä valmistavan opetuksen aikana.

Paltamon kunnan valmistavan opetuksen todistuksessa arvioidaan kaikilta oppilaita käyttäytyminen, vuorovaikutustaidot sekä suomi toisena kielenä. Lisäksi todistukseen merkataan muiden opiskeltujen oppiaineiden laajuus, sisällöt ja niissä edistyminen asteikolla tarvitset harjoitusta, kohtalaisesti, hyvin, erinomaisesti. Valmistavan luokan opettaja arvioi oppilaan Wilmassa.

8 Perusopetuksen oppimäärään sisältyvien opintojen suorittaminen valmistavan opetuksen aikana

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaan omaan opinto-ohjelmaan voi kuulua perusopetuksen oppimäärän mukaisia eri oppiaineiden opintoja. Oppilas voi saada todistuksen edellä mainittujen opintojen hyväksytystä suorittamisesta osallistumalla perusopetuksessa tarkoitettuun erityiseen tutkintoon. Oppilaan siirtyessä valmistavan opetuksen jälkeen perusopetukseen, voidaan valmistavassa

opetuksessa saavutettu osaaminen perusopetuksen oppimäärässä hyväksi lukea, jos oppilas on saavuttanut perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot.

Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat eri oppiaineissa perusopetuksen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja. Tutkintoon osallistuvan oppilaan osaamista arvioidaan suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkennettuihin eri oppiaineiden tavoitteisiin. Oppilaan osaamisen tason määrittelyssä käytetään apuna perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin sisältyviä hyvän osaamisen kuvauksia ja päättöarvioinnin kriteerejä. Erityisessä tutkinnossa voidaan suorittaa oppiaineen koko oppimäärä tai osia siitä, kuten jonkin vuosiluokan oppimäärä.

Erityisen tutkinnon hyväksytysti suorittaneelle annetaan todistus perusopetuksen oppimäärän suorittamisesta kokonaan tai osittain. Erityisessä tutkinnossa käytettäviä todistuksia koskevat määräykset sisältyvät perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin.

Mikäli oppilaalla on edellytyksiä, hän voi jo valmistavan opetuksen aikana suorittaa osittain tai kokonaan perusopetuksen oppiaineiden oppimääriä. Erityisesti tämä huomioidaan silloin, kun valmistavan ryhmän oppilas siirtyy suoraan peruskoulun 8. tai 9. luokalle.

Lait ja asetukset, joihin valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet viittaa

1 Perusopetuslaki (628/1998)

2 Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) 5 §

3 Perusopetusasetus (852/1998) 3 § (363/2015)

4 Perusopetuslaki (628/1998) 30 § (642/2010)

5 Perusopetusasetus (852/1998) 2 § (893/2010)

5a Perusopetuslaki (628/1998) 3a §

6 Perusopetuslaki (628/1998)

7 Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 (Opetushallituksen määräykset ja ohjeet 2014: 96)

8 Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986, muutettu 1329/2014) 5 a §

9 Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 6 §

10 Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, luvut 13, 14 ja 15.

11 Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 (Opetushallituksen määräykset ja ohjeet 2014: 96)

12 Perusopetuslaki (628/1998) 35 a § (1267/2013), 36 § (477/2003) ja 36 a § (1267/2013)

13 Perusopetuslaki (628/1998) 36 § (477/2003) ja 36 a–36 i § (1267/2013)

14 Perusopetuslaki (628/1998) 29 § (1267/2013)

15 Perusopetuslaki (628/1998) 47 a § (1267/2013)

15a Perusopetuslaki (628/1998) 29§
